

Izvedbeni plan nastave (syllabus)*

Sastavnica	Odjel za kroatistiku					akad. god.	2025./2026.
Naziv kolegija	Metafora – filozofski aspekt					ECTS	5
Naziv studija	Hrvatski jezik i književnost						
Razina studija	☐ preddiplomski		☒ diplomski		☐ integrirani		☐ poslijediplomski
Vrsta studija	☒ jednopredmetni ☐ dvopredmetni		☒ sveučilišni		☐ stručni		☐ specijalistički
Godina studija	☐ 1.		☒ 2.		☐ 3.		☒ 4.
Semestar	☐ zimski ☒ ljetni		☐ I. ☐ VI.		☐ II. ☐ VII.		☐ III. ☒ VIII.
Status kolegija	☐ obvezni kolegij		☒ izborni kolegij		☒ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela		Nastavničke kompetencije ☐ DA ☐ NE
Opterećenje	2	P	2	S	-	V	Mrežne stranice kolegija u sustavu za e-učenje ☐ DA ☒ NE
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	pet. 8,30-12 sati				Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij		hrvatski
Početak nastave	27.2. 2026.				Završetak nastave		5. 6. 2026.
Preduvjeti za upis kolegija	-						
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Ante Periša						
E-mail	anperisa@unizd.hr				Konzultacije	Utorkom 11-13 sati	
Izvođač kolegija	Izv. prof. dr. sc. Ante Periša						
E-mail	anperisa@unizd.hr				Konzultacije	i na e-poštu	
Suradnik na kolegiju	-						
E-mail					Konzultacije		
Suradnik na kolegiju	-						
E-mail					Konzultacije		
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ samostalni zadaci		☒ seminari i radionice ☐ multimedija i mreža		☐ vježbe ☐ laboratorij		☐ e-učenje ☐ mentorski rad ☐ terenska nastava ☐ ostalo
Ishodi učenja kolegija	Nakon položenog ispita student će moći: - Prepoznavati i kritički prosuđivati ne samo svjesne, nego i „nesvjesne“ metafore u govoru, tekstu, javnom diskursu i sl.; - Stvarati nove riječi i metafore ovisno o namjeni i potrebama; - Identificirati i prosuđivati slike/koncepte koji služe kao podloga bilo kojega mišljenja i govora (diskursa); - Dati primjere uporaba (uspjelih) metafora u raznim područjima kad se dode do granica mišljenja i mogućnosti jezičnog izraza, te pokazati smjer mišljenja.						
Ishodi učenja na razini programa kojima kolegij doprinosi							
Načini praćenja studenata	☒ pohađanje nastave ☐ praktični rad		☒ priprema za nastavu ☐ eksperimentalni rad		☐ domaće zadaće ☒ izlaganje		☐ kontinuirana evaluacija ☐ projekt ☒ istraživanje ☒ seminar

* Riječi i pojmovni sklopovi u ovom obrascu koji imaju rodno značenje odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

	☒ kolokvij(i)	☒ pismeni ispit	☒ usmeni ispit	☐ ostalo:
Uvjeti pristupanja ispitu	- Redovito pohađanje nastave (minimalno 70% nazočnosti na predavanjima i seminarima da se ostvari pravo potpisa i pristupanja ispitu), izrada i izlaganje seminarskog rada. - Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, koji bi trebao obuhvaćati 10-15 kartica teksta (Times New Roman 12, pored između redaka i odlomaka 1,5).			
Ispitni rokovi	☐ zimski ispitni rok		☒ ljetni ispitni rok	☒ jesenski ispitni rok
Termini ispitnih rokova			8. 6. 2026. u 9,30 sati 22.6.2026. u 9,30 sati	10. 9. 2026. u 10 sati 24. 9. 2026. u 10 sati
Opis kolegija	Temeljne postavke o metafori. Mjesto i uloga metafore u jeziku. Metafora u užem i u širem smislu. Vrste metafora. Osnovne teorije metafore. Metafora u nekim važnim povijesno-znanstvenim razdobljima. Metafora i analogija. Metafora u književnosti i u retorici. Metafora u umjetnosti. Suvremene teorije metafore. Interakcijska i konceptualna metafora. Konceptualne metafore. Metaforičnost mišljenja i jezika u cjelini? Slike kao podloga viđenja svijeta. Pojam i metafora. Svjesne i nesvjesne metafore. Istina i metafora.			
Sadržaj kolegija (nastavne teme)	PREDAVANJA 1. Uvod u tematiku. Definicije metafore. Prepoznavanje „uspavanih“ metafora u jeziku. 2. Aristotelova „prva“ teorija metafore 3. Metafora i retorika u širem smislu 4. Metafora, implikacije i promjene značenja 5. Metafora u novijoj filozofiji 6. Interakcijska teorija metafore 7. Konceptualna metafora 8. Konceptualna metafora 9. Wittgenstein (slike; perspektive) i konceptualna metafora: usporedba 10. Spoznaja, istina i metafora 11. Apsolutna metafora (Blumenberg) 12. Metaforom preko granica mišljenja 13. Metafora u književnosti i poglavito u poeziji 14. Metafora u teoriji argumentacije 15. Posvudašnjost (ubikvitet) metafora SEMINARI 1. Uvod u kolegij. Podjela seminarskih tema. Upoznavanje studenata s obvezama u okviru kolegija. 2. Temelji metafore. Retorika, poetika i metafora 3. Uzroci nastanka metafora 4. Četiri modela metafore 5. Interakcijska teorija metafore. Metafora: žarište i okvir 6. Funkcioniranje metafore 7. Konceptualna metafora 8. Konceptualna metafora 9. Metafora u javnom (političkom) diskursu 10. Metaforičnost, doslovnost i važnost konteksta 11. Pojam, istina i metafora. - Metaforička struktura jezika; Nietzsche i metafora 12. Metaforika i metafizika. Destrukcija metaforologije 13. Metafora i analogia (entis) 14. Metafora, retorika i umjetnički izraz 15. Metafore, mitovi i čovjek (antropologija)			
Obvezna literatura	1. Aristotel, <i>O pjesničkom umijeću</i>, prev. Z. Dukat, Školska knjiga, Zagreb, 2005., pogl. 19-22 (1456a-1459a). 2. Max Black, Metafora, u: <i>Republika</i>, godište LX, broj 2, Zagreb 2004., str. 73-87. 3. Lakoff, George/Johnson, Mark, <i>Metafore koje život znače</i>, prev. A. Ryznar, Disput, Zagreb, 2015. (odabrana poglavlja) 4. D. Hajdarević / A. Periša, Znanje i gledanje u konceptualnoj metafori, u: <i>Croatica et Slavica Iadertina</i>, 2015., str. 285. – 309.			

	5. Winfried Nöth, <i>Metafora</i>, u: Republika, godište LX, broj 2, Zagreb 2004., str. 61-72. (Ili: Isto u: W. N. <i>Priručnik semiotike</i>) 6. Ante Stamać, <i>Teorija metafore</i>, Zagreb 1978., str. 65-81, 89-135. 7. Mateusz Milan Stanojević, <i>Konceptualna metafora u kognitivnoj lingvistici: pregled pojmova</i>, SL 68, 2009., str. 339-359. 8. Josip Užarević: Tropi i jezik. Zapažanja o metafori, metonimiji i sinegdohi, u: Ž. Benčić/D. Fališevac (ur.), <i>Tropi i figure</i>, Zagreb 1995., str. 105. – 112.																																				
Dodatna literatura	- Aristotel, <i>Retorika</i>, prev. M. Višić, Naprijed, Zagreb 1989. (odabrana poglavlja) - U. Arnszald/J. Kertscher/M. Kroß (ur.), <i>Wittgenstein und die Metapher</i>, ParErga, Berlin, 2004. - Max Black, Još o metafori, u: <i>Treći program Hrvatskog radija 46(1994)</i>, str. 75. – 85. - Blumenberg, Hans: <i>Paradigmen zu einer Metaphorologie</i> - Borčić, Nikolina (2010), <i>Konceptualne metafore u političkim intervjuima</i>, u: "Medijske studije", Vol. 1 No. 1, str. 136. – 156. - Čulić, Zjena, Analiza nekonvencionalnih metafora iz područja materijalizacije apstraktnih entiteta, u: <i>Filologija</i>, No. 34., 2001., str. 59. – 90. - Donald Davidson, <i>Istraživanja o istini i interpretaciji</i>, Demetra, Zagreb 2000., str. 192-211. (ili Isto, u: <i>Treći program Hrvatskog radija 46(1994)</i>, str. 97-107) - Eva Federer-Kittay, <i>Jedan interludij o kontekstu: Relaciona teorija značenja</i>, u: <i>Treći program Hrvatskog radija 46(1994)</i>, str. 108-123. - Ernesto Grassi, <i>Filozofija i retorika</i>, u: <i>Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine 9/1-2(17-18) (1983)</i>, str. 39. – 59. - Ernesto Grassi, <i>Die unerhörte Metapher</i>, Hain, Frankfurt/M 1992. - Ivon, K./S. Vrcić-Mataija, Metafora putovanja u <i>Pričama iz davnine</i>, u: <i>Libri & Liberi</i>, 2016. 5(2), 341-356. - Stipe Grgas, „Metafora i materijalnost jezika“, <i>Filoz. istraživanja</i>, Zagreb 1991, god. 11, sv. 2. - E. Jüngel/P. Ricoeur, <i>Metapher. Zur Hermeneutik religiöser Sprache</i>, Evangel. Theol., Sonderheft, 1974. - George Lakoff, <i>The Contemporary Theory of Metaphor</i>, u: Ortony, Andrew (ed.) <i>Metaphor and Thought</i> (2nd edition), Cambridge, University Press, 1992. - F. Nietzsche, <i>O istini i laži u izvanmoralnom smislu</i>, preveo D. Barbarić, Matica Hrvatska Zagreb 1999. str. 7 – 21. - A. Periša, <i>Uvod u filozofiju jezika</i>, izdanja Sveučilišta u Zadru, Zadar, 2024., str. 119.-146. - P. Riceour, <i>Živa metafora</i>, prev. N. Vajs, Zagreb 1981. - John S. Searl, <i>Metafora – formuliranje problema</i>, <i>Treći program Hr. radija 46(1994)</i>, str. 86-96. - Ante Stamać, <i>Teorija metafore</i>, Zagreb 1978. - Štrkalj Despot, Kristina (2014), <i>Konceptualna metafora i dijakronija: o evoluciji metaforičkog uma u hrvatskom jeziku</i>, u M.-M. Stanojević (ur.) <i>Metafore koje istražujemo. Suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu</i>, Srednja Europa, Zagreb, str. 63. – 91.																																				
Mrežni izvori	https://hrcak.srce.hr/155158 Hajdarević, D., i Periša, A. (2015). Znanje i gledanje u konceptualnoj metafori, <i>Croatica et Slavica Iadertina</i>, 11/2(11.), str. 285-309. https://hrcak.srce.hr/clanak/408605 Svjetlo, svijet i istina u kontekstu Blumenbergove metaforologije (Ante Periša / Alen Tomić, Crkva u svijetu, 2022.) http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=72750 (<i>Konceptualna metafora u kognitivnoj lingvistici: pregled pojmova</i>, Mateusz-Milan Stanojević ; Filozofski fakultet u Zag.) http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=35080 (<i>Metafora i metonimija kao poticaj u procesu imenovanja</i>, Dunja Brozović Rončević/Milena Žic Fuchs) https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=244143 (Zjena Čulić, Analiza nekonvencionalnih metafora...) http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=125085 (Tea Rogić Musa, <i>Od metafore-riječi do metafore-funkcije. Prilog metodologiji proučavanja metaforike u književnom tekstu</i>)																																				
Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)	<table><tr><td colspan="6">Samo završni ispit</td></tr><tr><td colspan="2">☐ završni pismeni ispit</td><td colspan="2">☐ završni usmeni ispit</td><td colspan="2">☒ pismeni i usmeni završni ispit</td></tr><tr><td colspan="2">☐ samo kolokvij/zadaće</td><td colspan="2">☒ kolokvij / zadaća i završni</td><td colspan="2">☒ seminarski</td></tr><tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2">☐ seminarski rad i završni</td></tr><tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2">☐ praktični rad</td></tr><tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2">☐ drugi oblici</td></tr></table>	Samo završni ispit						☐ završni pismeni ispit		☐ završni usmeni ispit		☒ pismeni i usmeni završni ispit		☐ samo kolokvij/zadaće		☒ kolokvij / zadaća i završni		☒ seminarski						☐ seminarski rad i završni						☐ praktični rad						☐ drugi oblici	
Samo završni ispit																																					
☐ završni pismeni ispit		☐ završni usmeni ispit		☒ pismeni i usmeni završni ispit																																	
☐ samo kolokvij/zadaće		☒ kolokvij / zadaća i završni		☒ seminarski																																	
				☐ seminarski rad i završni																																	
				☐ praktični rad																																	
				☐ drugi oblici																																	

	ispit	rad	ispit		
Način formiranja završne ocjene (%)	npr. 50% kolokvij, 50% završni ispit				
Ocjenjivanje /upisati postotak ili broj bodova za elemente koji se ocjenjuju/	1 – 49%	% nedovoljan (1)			
	50 – 62,9%	% dovoljan (2)			
	63 - 75,9 %	% dobar (3)			
	76 – 88,9%	% vrlo dobar (4)			
	89 – 100%	% izvrstan (5)			
	Prvi kolokvij 1 ECTS bod; seminar (izlaganje + rad) 1 ECTS bod; drugi (završni) kolokvij (i/ili pismeni/usmeni ispit) 2 ECTS boda				
Način praćenja kvalitete	☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta ☐ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice ☐ interna evaluacija nastave ☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete ☐ ostalo				
Napomena / Ostalo	Sukladno čl. 6. <i>Etičkog kodeksa</i> Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, „od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda“. Prema čl. 14. <i>Etičkog kodeksa</i> Sveučilišta u Zadru, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela. [...] Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povredu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na: - razne oblike prijevare kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izrijeком dopušteno; - razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita“. Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se <u>Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru</u>. U elektronskoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom.				